

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ครอบคลุมเนื้อหาสาระดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 33 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 หน่วย ประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ 15 แผน รวมเวลา 30 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
3. แบบวัดความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ข้อ

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ทดสอบนักเรียนก่อนการทดลองด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทางการเรียนและแบบวัดความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 15 แผน ใช้เวลา 30 ชั่วโมง
3. ทดสอบนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทางการเรียน และแบบวัดความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา โดยนำคะแนนทดสอบมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย
2. เปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา โดยนำคะแนนทดสอบมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

1. แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลป่าซาง จำนวน 15 แผน ใช้เวลาสอน 30 ชั่วโมง สามารถช่วยให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
2. ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลป่าซาง ถึงอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้ และเปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้ ผลจากการศึกษาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการเรียนรู้

1.1 การสร้างแผนการเรียนรู้ครั้งนี้ได้มีการวางแผนในการสร้างอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสำรวจปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน จากนั้น ศึกษาวัตถุประสงค์ วิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับสิ่งแวดล้อมและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานก็มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนัก เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.2 ลักษณะของแผนการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เพราะ ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อเรื่อง สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและเกิดการเรียนรู้เนื่องจากได้ศึกษาค้นคว้าฝึกทดลอง และปฏิบัติจริง

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ผู้ศึกษา สร้างขึ้นทั้ง 15 แผน ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสำรวจ การระดมสมอง การอภิปราย การสรุป การรายงาน จัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ และมีความหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและกว้างไกลยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วัลทก กันทรพัย (อ้างใน บัวจันทร์ บุญสม, 2546, หน้า 68) ที่ว่าแผนการสอนที่ดีควรมี กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะ 4 ประการ คือ มีกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ค้นพบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง เน้นทักษะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ในกระบวนการทำงานและส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ง่ายในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 24 ข้อ 3 จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและ เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (เริงชัย จงพิพัฒนสุข, 2546, หน้า 8)

1.4 การสร้างสื่อการเรียนรู้ในแต่ละแผนการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้นำสื่อการสอนหลายๆอย่างมาประกอบการสอนให้สัมพันธ์สอดคล้องกับเรื่องที่สอน เหมาะสมกับระดับความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ วัยของผู้เรียน และสภาพของท้องถิ่น เช่น รูปภาพ ตัวอย่างของจริง เพลง หนังสือและเอกสารค้นคว้า และการออกไปศึกษาสำรวจนอกสถานที่ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ตั้งใจเรียน ดังคำกล่าวของ เสน่ห์ ทิมสุกใส (2542, หน้า 455) ที่ว่า สื่อ คือ สิ่งที่ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับ อัมภา บุญช่วย (อ้างใน สุภวรรณ จันต๊ะยอด, 2545, หน้า 86) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนว่าเป็นตัวช่วยให้การถ่ายทอดความรู้หรือการศึกษาหาความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและรวดเร็ว ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น ทำให้บทเรียนน่าสนใจ น่าเรียน สนุกสนาน และเพลิดเพลิน ช่วยทำให้ผู้เรียนประทับใจความรู้ที่ศึกษาไว้ได้นาน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม ทำสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น สร้างแรงจูงใจและสร้างความสนใจ ช่วยเสริมสร้างความคิดและแก้ปัญหาในการเรียนได้ ในส่วนของการเลือกสื่อที่จะนำมาประกอบการสอนนั้น จันทรญา เตมียาการ (2533, หน้า 26) ได้กล่าวว่าต้องพิจารณาว่าสื่อ่นั้นมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างไร หรือสื่อ่นั้นจะต้องช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ง่ายและเร็วที่สุดนั่นเอง

2. ความรู้ความเข้าใจทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้ พบว่าหลังเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบของการพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่ได้มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน การได้เรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัว ได้เห็น ได้สัมผัสจากของจริง มีวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การปฏิบัติจริงตามขั้นตอน การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และการชี้แนะที่ถูกต้อง ช่วยให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ผู้เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจในเนื้อหาและนำไปใช้ประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้น

3. ความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากผลการศึกษาผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงขึ้น การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในท้องถิ่นของนักเรียน การได้รับประสบการณ์ตรงกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นและรับรู้ผลกระทบจากการทำลายสิ่งแวดล้อม และได้รับการกระตุ้นให้คิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม มีการระดมความคิดเห็นเพื่อหาวิธีปฏิบัติตนหรือปฏิบัติงานที่ดีที่สุด โดยพิจารณาจากข้อดีข้อเสีย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และตัดสินใจเพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการกระทำนั้นว่ามีคุณค่าต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การศึกษาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการสำรวจและวางแผนอย่างรัดกุมก่อนปฏิบัติกิจกรรมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง

1.2 ในการปฏิบัติกิจกรรมควรต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อความปลอดภัย และให้คำปรึกษาแนะนำ

1.3 สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ ควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรพัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved